

Telefon št. 30-40

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica. Telefon št. 30-40.

Protekcija

Problem zaposlitve vojnih žrtev

Magična beseda »protekcija«. Najtrša srca omehča in najbolj komplicirano zaklenjena vrata odpira. Z besedo »protekcija«, se človek razgiblje, zasluži, postane slaven, bogastvo teče. Brez besede »protekcija« pa je človek obsojen na gotovi pogin. Povsod in na vsakem mestu je »protekcija« neobhodno potrebna. Rodila se je ta magična, čudovita beseda takoj po vojni, ko smo prvič slišali besedo korupcija. Po svojem bistvu je protekcija negativna in negativna je po svojih posledicah. Brez nje ni kruha, ni življenja. Državna, samoupravna, občinska ali privatna služba se težko dobi, če ji ne botruje protekcija. Ni iskana protekcija samo za rentabilne službe ali za visoka mesta v uradniški hijerarhiji, njo se išče pri najmanjših zaposlitvah, ki so na svetu. Celo za pometanje cest. Ni protekcija samo moč visokih uradnikov in znanih avtoritet. Protekcija je čreda rodbinskih zvez, mimobežnega znanstva, največ znanstvo raznih tetk in stricov, zelo »visokih« sorodnikov in znancev. Čudovita in magična beseda.

Prilepila se je povsod in na vsakem kraju in pri vsakem koraku.

v trgovini, v obrti, v industriji, na suhem in na morju, v zraku in pod zemljo, povsod kjer so potrebne človeške roke in glava, povsod je kakor bajka in pravljica, a vendar neizbežna in brez nje nič ni. Niti mesto stražnika in nočnega čuvaja se brez nje ne dobi. Trafika se ne da brez protekcije, ne karta za ribolov, niti najbednejše občinsko stranišče. Protekcija je povsod, v gledališču, v kinu, na športnih tekmah, v šoli, v cerkvi, pri

pri koncesijah, izletih, prepirih, povsod varuje in podpisuje protekcija.

Protekcija je mati brezposelnosti. Ali je še kdo, komur bi to ne bilo jasno. Poskusite. Poskusite dobiti službo brez protekcije, recimo za cestnega pometalca, za občinskega slugo, za nočnega čuvaja?

za navadnega čuvaja parka? Poskusite? Ali recimo pri stavbi te ali one palače, cerkve, šivalnici v Beogradu, v kakršnikoli bolnici Jugoslavije, v kavarnah, restavracijah in v drugih javnih, lokalnih. Povsod boste čutili magijsko silo »protekcije«, ne da bi govorili o službah v Narodni in hipotekarni banki, v denarnih zavodih,

ali v narodnem gledališču kakršnegakoli mesta v Jugoslaviji kot igralec, pevec, statist, član baleta ali pevskega zbora. Brez protekcije boste ostali na cesti. Kajti kjerkoli iščete zaposlitve, se išče tudi protekcija. Brez ozira, ali hočete služiti samo za vsakdanjo skorjico kruha z glavo ali rokami, povsod je potrebna protekcija. Protekcija, ta demon današnjosti, mati brezposelnosti, rodna sestra korupcije. Njen vpliv je silen in povsod ima dostop in vse se je poslužuje.

In kar je najčudenje v tej protekciji? To so ženske. Ženske gibčnejše od moških, gnane v brezposelnost, so se zavedle svoje moči in so besedo »protekcija« takorekoč zaslužile. In to govorjeno kar tako, ali res je. Poglejmo: Stopite v čakalnice kamorkoli, v čakalnice, kjer se išče kakšna zaposlitev, tam boste videli v veliki večini ženske. In čim mlajše, čim lepše, tem mogočnejši vpliv na

tistega, ki kaj daje in odloča. Ženska je bistroumna, zvita, praktična in zna postaviti svoj jaz. Nji je potrebno samo, da pride tja, kamor želi, potem je pa vse odvisno od njene gibčnosti in prisebnosti. Odlično pozna moške slabosti, ki jih je korupcija okužila in ona izkorišča te slabosti do neverjetnosti. Ona, ženska, je lokomotiva »protekcije«. Ona, ženska, je v resnici zavladala z moškimi silami, da se pokoravajo nehoti in hote njeni volji. In tam, kjer je protekcija oblečena v žensko krilo, čim večji šarm je na nji, tem učinkovitejši je njen uspeh.

In v takih okoliščinah ni noben čudež, da vojne žrtve živijo v brezposelnosti. Kje naj za nje kdo zine besedo protekcije? Naj se obrača na kogar hoče, nekaj sočutja že vzbudi, ko pripoveduje o svoji bedi, ali vrata se ne odpro. Protekcije ni zraven. Med invalidi ni niti 2% takih, ki bi se jim posrečilo dobiti kakšno zaposlitev. Vsi životariji, obsojeni na pogin. Tisti, ki bi se morali postaviti za nje, ki bi jim morali dati močno protekcijo, tisti so gluhi. Protekcija je poskrbela, da dobe zaprosene službe »bolje potrebne« od vojnih žrtev. In kako hodijo vojne žrtve od Poncija do Pilata in prosijo — ali vse zaman. In če pove, da je že 7 let brezposeln, mu verujejo, da verujejo in zmigavajo z ramami. Z njim ni prišla protekcija in ne da se nič narediti.

Protekcija dela svoje. Poseben svet ustvarja. Ustvarja cele družabne sloje, ki žive v dobroti in blagostanju, a na drugi strani istočasno cele množice, ki gladujejo. Iz tega vstaja zavist, iz zavisti pa mržnja. Iskajoči zaslužka, se vojna žrtev spodtakne ob protekcijo, ki mu onemogoča najti, kar išče. Pred njim je bilo vedno že prej mnogo sprejetih. Prišel je prepozno. Dajejo se mu »praktični« navsveti, kaj naj stori, kam se naj obrne, ali nikjer nič. Protekcija zbršne vse. Ona uničuje eksistence, razvija nemoralo, izziva upore in neusmiljeno ruši značaje. Protekcija je doma povsod, tam kjer žida šušti, tam kjer borno platno hrešči. To je velika povojna kuga, hijena družbe, moderna gobavost, ki se z neverjetno naglico širi in raste. Ni zdravila...

Ustvarjajoča jezo in nevoljo, škripanje z zobmi in stiskanje pesti ne dopušča pravilne rešitve problema brezposelnosti. Kakšen bo konec?...

Protekcija ni priporočilo. Da ne bo pomote. Priporoča se lahko komu tega ali onega človeka, ki ga tisti, ki odloča, ne pozna. — V priporočilu jamči za tistega tisti, ki ga priporoča. — S tem še ni narejeno nekaj nepravilnega, dočim je pri protekciji docela obratno. Protekcija krije nesposobnost in slabo kvaliteto protežiranca. In protekcija je izvršila, da so zasedli odlična in navadna mesta nesposobni in kvaliteto manj vredni ljudje, značajni in dobri in sposobni pa životarijo iz dneva v dan, da trpi vsled tega vsa družba, država. In to protekcijo zabava in veseli.

Vojne žrtve so radi protekcije izgubile trafike; tisti, ki jih še imajo, so radi protekcije dobili konkurente v neposredni bližini, neinvalidi, gospodarsko dobro stoječe. Protekcija jih je postavila tja. V Beogradu je protekcija vojne žrtve trafikante vrgla iz središča mesta na periferijo,

Invalidski kongres

Za 18. do 22. junija 1937 je sklical Središnji odbor najprej plenarno sejo širšega Središnjega odbora, potem pa invalidski kongres.

Plenarna seja se bo začela dne 18. junija t. l. ob 3. uri popoldne. Invalidski kongres pa se svečano otvori 20. junija t. l. ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani Invalidskega doma v Beogradu.

Dan poprej, t. j. 19. junija t. l. ob 8 in pol pa bo tudi v veliki dvorani Invalidskega doma predkonferenca vse hdelegatov.

Dnevni red kongresa bo sledeči:

1. Svečana otvoritev.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Poročilo o stanju blagajne.
5. Razrešnica stari upravi Središnjega odbora.
6. Budžet Središnjega odbora za čas bodočega mandata 1937, 1938 in 1939.
7. Volitev novega Središnjega odbora.
8. Vprašanja in predlogi.

Naši predlogi za kongres

Za invalidski kongres, ki bo od 18. do 22. junija t. l. v Beogradu, je naš Oblastni odbor stavil svoje predloge. Ni stavil pa posebnega predloga za novi invalidski zakon, ker je to itak glavna točka kongresa in akcija celokupnega udruženja. Staviti zdaj predloge, kakšen naj bo novi invalidski zakon, bi ne imelo resnega pomena, ker ta novi zakon mora biti, kakor je rekolucija občenega zbora Oblastnega odbora sklenila in je zapisan v naši knjižici »Beseda o zaščiti vojnih žrtev«, str. 29; ta knjižica je bila poslana vsem slovenskim državnim poslancem, senatorjem in ministrom. Ta naš glas in beseda bo slišna na kongresu in povsod. Pač smo stavili, kar se tiče sedanjega zakona, sledeče predloge:

1. Za rešitve invalidskih zadev iz srezov Murska Sobota, Dolenja Lendava in Črnomelj. Povedali smo, da kljub mnogim intervencijam ni še nič boljše, da na pr. od črnomeljskih 84 članov še 34 nima rešenj, da smo napravili akcijo potom naših ministrov, poslancev in senatorjev ter smo od nekaterih dobili odgovore o intervencijah in smo stavili zahtevo sledeče:

»Ker po sporočilu naših organizacij od Invalidskega suda v Zagrebu ni nobenega odziva in pospešenja, predlagamo, da se invalidski kongres energično zavzame za to vprašanje in izposluje rok, do kdaj morajo biti rešeni predmeti iz Dravske banovine za prevedbo na invalidski zakon iz leta 1929, potem pa takoj tudi prijave po novi uredbi.«

2. Dravska finančna direkcija odrguje po obračunavanju stare in nove invalidnine razliko pri nadaljnem izplačevanju.

kjer prodajajo, a s protekcijo božani premožni in nepotrebni štejejo cekine.

Vprašajte na primer, katere so trafike v kioskih v središču mesta Beograda, pa boste slišali to-le:

»Koncesijo ima protežirana oseba, ki ima tudi stalno rento. In dela v trafikah najemnik iz tretje ali četrte roke. Tam je protežiran nekdo po nekem velikem gospodu, kateremu je sestra prosilca žena na »levo« roko. Zopet tam je neki drugi, ki radi velikega vpliva deli z vplivnim gospodom procenite na dobičku. Na tretjem mestu je neka Madžarka, ki jo protežira njen veliki prijatelj. Na četrtem mestu je sestra nekega uradnika... in tako dalje, v neskončnost...«

Kaj potem naj sploh še ostane za nesrečne vojne žrtve, za invalide, ali za izmozgane, od bede propadajoče

Ker je to nasprotujoče § 102 inv. zakona in § 25 pravilnika, kjer je izrecno rečeno: »v kolikor bo invalidnina po inv. zakonu iz leta 1929 manjša od invalidnine po inv. zakonu iz leta 1925, se razlika ne vrača«, zahtevamo, da invalidski kongres izposluje, da se tako postopanje prepreči in popravi.

3. Protezna delavnica v Ljubljani ne more zadostiti vsem potrebam vsled pomanjkanja sredstev. Invalidi morajo čakati skoro leto dni, nekaterih pripomočkov (kakor zob očesnih protez) pa sploh ni mogoče dobiti. Poročilo smo utemeljili s številkami, iz katerih se pokaže primanjkljaj 229 tisoč 480 dinarjev.

Stavili smo predlog: Ker se po uradnem budžetu sedaj ne dá nič več doseči, zato naj se izda iz kake druge postavke ali invalidskega narodnega fonda Protezni delavnici v Ljubljani podpora najmanj 250.000 Din, da bo mogla kriti vse potrebe.

4. Iz narodnega invalidskega fonda se daje stalno podpore, toda na prošnje iz Dravske banovine ni odziva. Le en slučaj poznamo, da je dobila Krajevna organizacija na posredovanje poslanca podporo.

Kongres naj podpre naš predlog, da bodo vojne žrtve iz Dravske banovine tudi deležne podpor iz narodnega invalidskega fonda, in ki morajo iti le preko našega Oblastnega odbora, da ne bo nepotrebnih nesporazumevanj.

5. Naš Oblastni odbor prosi že več let za primerno subvencijo iz narodnega invalidskega fonda za zgradbo invalidskega doma.

Že plenum in invalidski kongres sta sprejela naš predlog, toda pozneje

vojne vdove? In kakor je v Beogradu v velikem, tako je drugod, po vsej Jugoslaviji v nekoliko manjšem obsegu protekcija — korupcija na prestolu.

Protekcija je zmaj z neštetiimi glavami in ogromnimi kremplji, močna in neprekosljiva. Kogar se dotakne, tega okuži in zastrupi. Protekcija je polip, ki objema vedno bolj in vedno bolj vso človeško družbo.

Protekcija je krivec nemorale, ločitev zakonov, orgij, ki so zvezane z velikimi materijalnimi izdatki in istočasno eden najglavnejših krivcev bede ljudskih množic.

Vojne žrtve, ali bomo še dalje gledale te orgije protekcije-korupcije?

Prosto po »Rat. Inv.«, Iv. Vuk.

smo konstatirali, da se na sklepe ni zadosti ukrenilo. Nekateri drugi Ob- lastni odbori so dobili podpore, na pr. v Nišu tudi za invalidski dom.

V Dravski banovini so ukinili obstoječe invalidske domove in jih oddali drugim ustanovam, zato smo tembolj upravičeni v nadomestek nekaj dobiti, ker sedaj nimamo nobenega zatočišča. Zato ponovno predlagamo kongresu, izposlovati primerno subvencijo za invalidski dom v Ljubljani.

6. Za pravilnik o invalidskih voz- nih olajšavah naj invalidski kongres stavi sledeči predlog:

a) da se invalidom dovoli za privatno potrebo 24kratno polovično vožnjo na leto, kakor se je dovolila drugim državnim vpokojenim in rodbinskim članom;

b) enaka olajšava naj se dovoli tudi za- ščitnim vojnim vdovam, sirotam in star- šem, tudi vsem onim, ki samo radi davč- nega cenzusa ne prejema invalidske podpore;

c) izdajanje novih železniških legitima- cij naj se zopet vrši pri banovinskih že- lezniških direkcijah, podaljševanje pa pri banovinskih finančnih direkcijah.

Če se daje olajšave izletnikom, športnikom itd., smo vojne žrtve tem bolj upravičene dobiti vsaj take ugod- nosti, kakor jih imajo ostali državni upokojenci.

7. Po § 10 uredbe o izpremembah z dne 25. marca 1936, je minister soci- alne politike in narodnega zdravja pooblaščen, da sme uvesti ponovno so- jenje v korist stranke, ako je zakon kršen, ali se rešenje ne sklada s fak- tičnim stanjem. Vloženih je že več ta- kih slučajev, pa nobeden še ni rešen.

Kongres naj zahteva, da se bo to v resnici vpoštevalo.

8. Uredba z dne 25. marca 1936 daje vsem priznanim invalidom pra- vico ponovnega pregleda, ako se jim stanje poslabša. Več invalidov prosi za ponovni pregled, toda jih pregle- duje samo II. inštančna divizijska pre- gledna komisija in ne I. inštančna ko- misija pri Vojnem okrogu. Komisija jih včasih slabo oceni, jim vzame pro- cente, nimajo pa nobene pritožbe proti II. inštančni komisiji.

Tolmačenje določil in uredbe o spremembah

(Tov. Kovač Makso, Celje.)

V § 10. uredbe z dne 25. IV. 1936 je določeno, da more minister za social- no politiko in narodno zdravje v go- tovih slučajih, ako je zakon v mate- rijalnem oziru prekršen, ali ako javne listine ne soglašajo z dejanskim stan- jem, odrediti ponovno sojenje v korist prosilca.

Ta določba nam lahko služi, da ne- katerim našim reducirancem pribori- mo zopet njihove pravice.

Vsak, ki more na podlagi ustavnih ali drugih zakonitih določb dokazati, da se njegovo rešenje ne sklada z za- konom ali, da je materijalno oškodov- van, naj predloži ministru za social- no politiko in narodno zdravje proš- njo za ponovno sojenje in jo dobro utemelji.

Kakor je potrebno, da postaviš do- ber fundament ali temelj, če si po- staviš hišo, tako moraš utemeljiti tudi prvo, če hočeš kaj doseči.

Ker pa ne more biti vsak toliko pravo podkovan, je dolžnost organi- zacije, da mu razumljivo pojasni.

Vsaka prošnja mora temeljiti na tem, kar je izraženo v čl. 4. ustave za Kraljevino Jugoslavijo, in sicer:

»Državljanstvo je v vsej kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki in vsi uživajo enako zaščito oblastev.«

Vojne žrtve se morajo zavedati in poudarjati, da so enakopravni držav- ljani in da se mora tudi tako z njimi postopati ter da se morajo tudi za nji- hovo pravico vsi zakonom pokoriti; tudi vse državne oblasti morajo voj- ne žrtve na zakoniti podlagi ščititi.

Podprimo ta glavni temelj še z dru- gim kamnom:

Obči drž. zakonik pravi v § 5. sle- deče: »Zakoni ne veljajo za nazaj,

Kongres naj zahteva, da je invalidska pregledna komisija po zakonu najprvo pri Vojnem okrogu, šele na pritožbo pa su- perrevizijska.

9. Zdravilišče Golnik, last Komisije za vračajoče se vojnike v Ljubljani, je bil iz njenih sredstev kupljen in je prvotno služal samo za invalidsko zdravilišče. Za njegovo dograditev je šel tudi velik del sredstev, namenjenih vojni mžrtvam, danes pa nimajo inva- lidi nobenega zdravljenja na Golniku.

Kongres naj predlaga, da se na Golni- ku stalno rezervira 10 mest za invalide.

Tudi poslopje v Ljubljani na Mirju je bilo zgrajeno iz invalidskih sredstev, na- menjeno za Invalidski ambulatorij. Slu- žilo ni nikdar temu namenu, sedaj pa ga misli ministrstvo socialne politike in nar. zdravja kot njegov lastnik zopet samo n prevzeti in porabiti.

Kongres naj zahteva, da se poslopje uporabi za invalide.

10. Tudi za spremembo pravil je stavljen predlog in sicer k čl. 13, da se Krajevni odbori volijo vsako leto, k čl. 25, da bodo Krajevni občni zbori vsako leto in ne na dve leti. To pa za- to, da organizacije ne omrtno. K čl. 21 predlagamo, da se denar Udruženja nalaga v prvi vrsti v invalidske za- druge, k čl. 27, da mesto Oblastnih odborov obstojajo Izvršni odbori samo na sedežih banovin, da pa smeta vendar plenum in kongres ustanoviti Izvršne odbore izjemoma tudi izven banovin le, kjer zahtevajo geografske prilike in je gotovo število članstva. Dalje, da se tudi delegati za plenum in kongres volijo po gotovem propor- cu članstva. In k čl. 30, da imajo Iz- vršni upravni odbori po 9 članov in 3 namestnike, ako so pa združeni in imajo več članov, pa po 12 članov in 4 namestnike. Tajnik in blagajnik mo- rata biti izvoljena člana odbora, ne pa postavljena od predsednika. K čl. 42 se stavi, da se voli na vsakih 3000 čla- nov po enega delegata v širši Središnji odbor in na vsakih 500 članov po ene- ga delegata za kongres.

Tudi k čl. 44 naj se popravi, da bo imel Središnji odbor 12 članov upra- vnega odbora in 7 članov nadzornega odbora. K čl. 47 pa, namesto »po en delegat«, po porocu članstva.

ne vplivajo na že prej pridobljene pravice in tudi ne naprej storjena de- janja.«

Ti določbi sta glavna opora za naše vojne žrtve. Poleg njih pa imamo še nekaj drugih.

Člen 8. ustave pravi izrecno: »Ka- zen se sme ustanoviti samo z zakonom in uporabiti edino na dejanja, glede katerih je zakon v naprej rekel, da se kaznujejo z dotično kaznijo.«

Tudi § 1. kazenskega zakonika iz leta 1929. določa:

»Nihče ne sme biti kaznovan zaradi dejanja, za katerega zakon ni poprej predpisal, predno je bilo storjeno, ka- ko bo kaznovan.«

Obe ti določbi sta skladni s § 5. občega drž. zakonika.

Kako more in sme potem invalid- ski zakon uporabljati pri presojanju vse kazni nazaj do prevrata in še one kazni, ki so bile izrečene med vojno? Saj zakoni ne veljajo za nazaj. Po- sledice kazni za vojne žrtve vseeno obstojajo, čeprav so kazni izbrisane. Kakšni enakopravni državljani smo potem vojne žrtve?

Za tovariše, ki jim je bila kazen iz- brisana, je zelo važen § 90. kazenske- ga zakona iz leta 1929., ki določa: »Po petih letih prestane kazni sme sodišče na prošnje oseb, ki so bile prvič obsojene, istim izbrisati kazni z vsemi njihovimi zakonitimi posledici- cami.«

Torej kazni in obsodbe se izbrišejo z vsemi zakonitimi posledicami iz vseh zapisnikov drž. tožilstev, policij itd. Radi tega tudi ne more več obstojati dejstvo, da so dotični kaznovani.

V § 68. kazenskega zakonika pa je določba glede pogojnih kazni in si- cer: »Ko poteče preizkusna doba, za katero je izvršitev kazni odložena, pa

sodišče ne odredi njene izvršitve, se smatra, da toženec sploh ni bil ob- sojen.«

Takih pogojnih kazni se po inva- lidskem zakonu ne sme upoštevati, isti princip pa mora veljati za sodno iz- brisane kazni.

Pravico do invalidske podpore itd., izgube za vselej po točki 8. in 10. § 42. invalidskega zakona osebe: ki se vda- do tatinstvu, pijančevanju, igram na slepo srečo in v obče nemoralnemu življenju, ki škoduje ugledu invali- dov. Vse to se mora ugotoviti s potr- dilom pristojnega oblastva.

Te določbe povedo dovolj jasno, da mora biti to trajno se ponavljajoče, ker se človek še ne »vdaja« v stal- nost, ako se enkrat napije, ali nekaj zakvarta. Tudi ni nobena »obča traj- na« nemoralnost, ako vdova porodi nezakonskega otroka, pač pa je ne- moralno, če živi v stalnem vlačugar- stvu, pa ne porodi. Pogoj k temu pa je, da mora pristojno oblastvo to ugo- toviti, ali tega nikdo ne upošteva. Na- sprotno, v mnogih slučajih se obla- stva pri takih slučajih o vdovah iz- razajo celo povoljno, a invalidsko so- dišče se ne ozira na to.

Kako dolgo še?

Če upreš oči v zapisano resnico invalidske Golgote in Kalvarije, se z ogorčenjem obrneš v stran in zakol- neš. Ali res nismo zaslužili nekaj bolj- šega? Vprašanje vojnih žrtve se čita s sramom poštenega borca, z gnevom čutečega človeka, da je bilo mogoče v dvajsetem stoletju med socialnimi vprašanji, za najvrednejše, najzasluž- nejše in najbednejše žrtve, dati in uzakoniti nepošteno nezaščito.

Sami tisti, ki so to napravili, pri- znavajo, da ni prav, da je preslabo in da je treba spremeniti. Toliko resnice, toliko bridkega trpljenja je bilo že izraženo iz invalidskih prs, razdra- ženih vsled takega ponižanja, toliko pomilovalnih kretenj šazejo med svet- tom izmučena, pohabljen invalidska telesa, da ne more biti človeka, ki bi ne rekel: Kaj delate, odločujoči go- spodje?

In vendar nima invalidsko vpraša- nje tako slabo oporo. Za vojne žrtve nič mogočega. Sredstev se neče najti, čeravno davki niso bili zmanjšani, so se invalidske podpore okrnile do skraj- nosti, preko vseh mej!

Postaviti mejo »siromašnosti«, na- vleči nad invalide kazni, vsemogoče roke, zamude, dokazovanja, kriva tol- mačenja, zavlačevanja itd. Nekaj časa smo prazno verovali, sedaj pa ne mo- remo verovati nikomur več.

Kakšen vzgled je to bodoči gene- raciji? Ali se zares državljan mora zato postaviti v strelske jarke, da se ga pobije in pohabi ko je pa končano, pa zbogom?! Da se take ostanke z bo- jišč potem tretira z različnimi para- grafi, kakor jih ima zakon iz l. 1929? Gospodje gredo preko budžetov, a prav nič se ne spomnijo, da iz nič ni nič! Kajti s pravo voljo in dejanji bi se dalo vse narediti brez odlašanja. Ni čuda, da stotisoči vojnih žrtve sti- skajo pesti.

Nov invalidski zakon nam je bil že lani obljubljen! Letos je bilo že večkrat rečeno, da bo letos zagledal beli dan. — Čakamo! Zahtevamo! Več čakati nečemo!

Kako dolgo bodo še cvetele takole koprive?

Krajevni odbor Ptuj, nam sporoča o krivici, ki se godi vojni žrtvi Francu Svenšekcu iz Dražencev, občina Haj- dine pri Ptuj.

Moral je, kakor vsi, na bojišče. Mlad fant, zdrav in čil, se je vrnil pohabljen, zlomljen in zdelan kakor nešteto drugih.

Invalidnino pa mu je zakon iz leta 1929. črtal.

Zakaj?

Naj pripoveduje sam:

»Čisto upravičeno lahko trdim, da se mi je s tem zgodila velika krivica. Kaz- novan sem bil zaradi prestopka po § 460. avstrijskega k. z. na 24 ur zapora. Pre- stopek sem zagrešil med padcem Avstro- ogrske leta 1918., torej še za časa Avstro- ogrske. Vem in sem prepričan, da je ta-

Ako se sklicuje na splošno navodilo Višjega invalidskega sodišča, da se mora vsaka vojna vdova z nezakon- skim otrokom smatrati, da se vdaja nemoralnemu življenju, moramo pod gori navedenimi določili zakona ugo- toviti, da to navodilo nima zakonite podlage in da je celo razžaljivo. Vdo- va naj vložiti pri rednem sodišču tožbo radi razžaljenja. To so glavne zako- nite določbe, na katere se je treba sklicevati.

Z ozirom na vso gori navedeno ob- razložitev podajam vzorec, kako je treba napraviti predlog in kako se po- stopa v takih slučajih.

Prošnja se napravi sledeče:

Gospodu ministru socialne politike in narodnega zdravja
v Beogradu.

Podpisani stalni vojni invalid I. I. iz... občine..., sreza, v Dravski ba- novini, prosim za uvedbo ponovne so- ditve v mojo korist na podlagi § 74. inv. zakona iz leta 1929., odnosno § 10. uredbe z dne 25. I. 1936, ker je v mo- jem slučaju zakon materijalno kršen in se moje zadnje rešenje ne sklada s fak- tičnim stanjem po predpisih zakonov. Navajam sledeče dejstvo:
Invalidsko sodišče v... mi je z rešenjem z dne... št.... odkloni.

krat marsikateri zagrešil mnogo večje pre- stopke in to brez vsake kazni, ki je bil slučajno v višjem položaju in je še zdaj v višjem položaju. Toda jaz kot vojna žrtve, sem kaznovan s pohabljenostjo z bojišča in zdaj s posledicami teh 24 ur zapora, da se mi je vzela invalidnina.

Okrožno sodišče v Mariboru mi je 19. oktobra 1933 V Kno 39/33/5 izdalo rešitev, da se mi izbriše ta kazen, ker so podani vsi pogoji zakona od 2. IV. 1928, Ur. l. št. 108.

Ali, zakaj je sploh izbrisana kazen, če invalidsko sodišče pravi, da vkljub temu ne prizna posledic izbrisa. Posledico kaz- ni je priznalo, posledico izbrisa pa ne prizna. Kakšen pojem pravičnosti in dr- žavljanke svobode je to?

Med prevratom, ko je bila splošna zmeda, je marsikateri izkoristil priliko, da se je polastil takozvane tuje lastnine. Mene pa, ki so me prijavi sodišču iz zgo- lj osebnega sovraštva, le radi malen- kosti, ko sem pobral leta 1918. razbita vrata in razmetane stare deske, se je kaz- novalo, in čeprav je kazen izbrisana, se mi to ne prizna. Ali radi tega nisem voj- na žrtve? Ali sem radi tega postal naen- krat mlad, čil in zdrav? — Živim v ve- liki revščini in pomanjkanju ter beračim od hiše do hiše. Če bi ne bil pohabljen, bi lahko delal, bi dobil delo in bi živel kakor drugi, ki so zdravi in zaslužijo. Je torej to plačilo za to, ker sem moral ne- sti svojo kožo na bojišče, ne za sebe, amp- ak za domovino.

Prosil sem, da bi se mi vsaj priznalo nabavo ortopedске proteze, ker si jo kot berač, sam ne morem nabaviti. Tudi ta prošnja je bila odklonjena pod št. 1131 z dne 18. VI. 1936.«

Ponavljamo, kar smo zapisali v za- včetku:

»Kako dolgo bodo še cvetele takšne koprive iz invalidskega zakona?«

Kako pa potem velja Ustava Kra- ljevine Jugoslavije, čl. 8.? Kako § 5. občega drž. zakona in § 90. kazenske- ga zakona?

Juridična razlaga

da zanj kljub izbrisom kazni, posledice kazni še vseeno ob- stojajo, naravnost zasmehuje določbe prej citiranih paragrafov?

Kako dolgo še?

K prošnjam za kopaljško zdravlje- nje zahteva po letošnjem razpisu Kr. banska uprava v Ljubljani zopet po- trdila finančne direkcije o prejema- nju invalidnine ali po vzroku nepre- jemanja. Dravska fin. direkcija je že lani s svojim dopisom z dne 26. ju- nija 1936, št. 3370 pojasnila, da ji niso znani vsi vzroki ustavitve invalidnin, ker se ustavljajo po nalogu invalid- skega sodišča in da imajo vzroke na- vedene rešitve invalidskega sodišča, ki jih invalidi itak predložijo. Taka po- trdila finančne direkcije ne bi imela nobenega pomena. Kr. banska uprava je lani pod št. VI, No 21793-I itak pri- znala, da so vsi vzroki razvidni iz re- šenj, torej, da lahko odpadejo potr- dila finančne direkcije.

Oblastni odbor je dne 25. maja vložil tozadevni predlog na Kr. ban- sko upravo in upamo, da bo ugodno rešen.

Razširjate

»Besedo o vojnih žrtvah«
vseposodi

Kako občine in oblasti upoštevajo § 26. invalidskega zakona?

Drugi odstavek tega paragrafa govori:

»Poedine občine in vsa druga samoupravna telesa morajo sprejemati (podčrtali mi, op. ured.) v svojo službo izmed vojnih invalidov, pripadnikov svoje občine toliko invalidov, kolikor jih odredi po sposobnosti za kako službo pristojno državno oblastvo.« Isto govori tudi pravilnik k temu paragrafu.

V občini Sela pri Šumberku pa je bil občinski sluga vojni invalid Kmet Anton. Pa mu je občina službo odpovedala in nastavila drugega, neinvalida.

Krajevni odbor Trebnje se je pritožil na bansko upravo in banska uprava je odgovorila 6. marca 1937, št. 4462/I. sledeče:

»Na tamošnje zaprosilo z dne 18. septembra 1936, št. 100/36 glede službenega razmerja Kmeta Antona, bivšega služitelja občine Sela pri Šumberku, se naslov obvešča, da ni nobenega zakonitega določila (podčrtali mi, op. ured.), na podlagi katerega bi se občina lahko prisilila, da sprejme Kmeta Antona ponovno v občinsko službo, kajti po veljavnih določilih je pristojen za sprejem občinskih uslužbencev občinski odbor sam. Ta pa je sprejel v službo Zaletla Franca, ki je po poročilu občine službe bolj potreben kot kmet Anton.«

Podpis nečitljiv.

Zgoraj citirani odstavek § 26. invalidskega zakona po mnenju referenta banske uprave ni »nobeno zakonito določilo«, na podlagi katerega bi se občina lahko prisilila, sprejeti vojnega invalida v službo, ki je celo bil v tej službi, in je odpuščen le, kakor se glasi poročilo občine, »ker je Zaletel, neinvalid, službe bolj potreben kakor Kmet, vojna žrtev, bivši sluga iste občine.

Ni čuda, da se vse, kar invalidski zakon vojnim žrtvam odvzema, strogo, zelo strogo izvaja, vse kar pa invalidski zakon daje, pa se dokumentira kot »nobeno zakonito določilo«.

§ 26. invalidskega zakona pa še v zadnjem odstavku govori dobesedno:

Če ne izvršujejo predpisov tega paragrafa, se kaznujejo predsedniki občin (župani) itd. ... v denarju do 5000 Din. Te kazni se stekajo v »Narodni invalidski fond.«

Iz vsega izgleda, da, ali je referentom na odločujočih mestih invalidski zakon v točkah, ki vsaj nekaj nudi vojnim žrtvam nepoznan, ali pa si ga predstavljajo kot nekak kos popisane papirja, brez vsake vrednosti, ki ni nobeno zakonito določilo.

Druga taka zgodba se je pa zgodila zdaj v občini Moravče.

Tam je 40% vojni invalid Franc Cerar prosil za službo občinskega sluga.

Dobil pa je 13. aprila 1937 od občine sledeči odgovor:

Vračamo Vam prošnjo za sprejem v službo občinskega sluga, ker smo službo oddali drugemu prosilcu, po sklepu seje občinskega odbora z dne 11. aprila 1937. Podpisana delovodja in predsednik.

Dobil je torej to službo neinvalid, manj potreben kakor Cerar.

Pritožba je šla zdaj na bansko upravo in radovedni smo, kakšen odgovor bo zdaj.

Govorili pa še bomo!

Ne kršite določbe paragrafov invalidskega zakona!

Prihajajo pritožbe, da se tej ali oni vojni žrtvi finančna direkcija pri izplačevanju mesečne invalidnine, odteguje preveč plačane prispevke, ki so jih prejeli po 1930. letu še po zakonu iz leta 1925., ker še sodnijska rešitev po novem zakonu ni bila izdana.

Finančna direkcija se izgovarja, da mora narediti obračun in tokrat, ker je preveč izplačala, kakor je določeno po zakonu 1929, mora preveč izplačano odtegniti.

Poučili bomo Finančno direkcijo, da se mora držati civilnega zakona § 102. in § 25. pravilnika k civ. zakonu ter dodatka k civ. zakonu od 4. julija 1929, § 10.

Paragraf 102. zadnji odstavek pravi:

»Osebe, ki do dne 1. januarja 1930 še niso bile prevedene na nove prejemke, dobivajo prejemke še nadalje po prejšnjem zakonu. Ko je prevedba po novem zakonu izvršena, se izvrši obračun ter se izplača eventualna razlika, računana od dne 1. januarja 1930.«

Torej ni zapisano, da se pri obračunu preveč plačana razlika odtegne, pač pa, da se ima eventualna razlika, torej, če je premalo izplačano, izplačati.

Ali, da bo še jasnejše, je dodatek k invalidskemu zakonu, izdan 4. julija 1929 v § 10. jasno povedal:

Zadnjemu odstavku § 102. se doda: »Preveč sprejeta razlika se ne odteguje!«

Paragraf 25. Pravilnika k invalidskemu zakonu pa ponavlja vse to in določa, da se preveč plačana razlika ne sme odtegovati.

Naj vsaka vojna žrtev, ki se ji zgodi ta krivica, da se ji preveč plačana razlika odteguje, vložijo pritožbo na Finančno ministrstvo, sklicujoč se na te

paragrafe zakona. Če bi finančno ministrstvo pritožbi ne ugodilo, je treba vložiti tožbo na Državni svet. Javiti pa je treba to vse svojemu Krajevnomu odboru. Videli bomo, ali se bodo določbe invalidskega zakona točno izpolnjevale tudi tam, kjer nekaj dajejo, kakor se proketo točno izvršujejo tam, kjer jemljejo.

Ljubljana. — Člani in članice Krajevnega odbora Ljubljana se ponovno opozarjajo, da čimpreje dvignejo svoje nove članske knjižice v društveni pisarni med uradnimi urami vsak dan (razen praznikov in nedelj) od 9. do 13. ure.

Istočasno se tudi ponovno opozarjajo vsi člani in članice, ki do danes še niso oddali svojih starih članskih knjižic, da to nemudoma store! Brez nove članske knjižice ne bo mogoč nihče več dobiti podpore in druge pomoči!

ZA NABAVO OBLEKE potrebnim invalidom je določil avstrijski socialni minister dr. Resch 60.000 šilingov, kar priča, da znajo drugod za vojne žrtve vsaj malo bolj skrbeti kakor pri nas. (Iz poročil dunajskih dnevnikov.) Po našem je to pol milijona dinarjev.

Kako pa je pri nas? Knjiga »Beseda o vojnih žrtvah« glasno govori. Ste jo že čitali? Če še ne, vprašajte pri svojem Krajevnom odboru, da Vam jo dajo.

Kdor se misli zavarovati za pogreb ali otročjo doto, naj se obrne na tov. Stankota Tomca pri Oblastnem odboru v Ljubljani.

Ivan Vuk:

Čudna pravljica

Tiste dni in noči, ko je nebo, oblečeno v debele oblake, vse premočene, da je neprestano deževalo, so se vzbudili hudourniki in zaplesali divjezporoden ples. Razposajeno so drveli po ozkih strugah, divje razigrani se penili, da je bučalo vsenaokrog v mogočnem orkestru orkanskih orgel. In vse, kar jim je stalo na potu, kar jih je oviralo v razigranem plesu, so zagrabil in zavrtili s seboj v divji ples kakor nekoč Prešernov plesalec z Urško štimano in nesli s seboj v široko strugo Ljubljani in dalje v Savo.

Barje je postalo jezero. Iz gladine voda so štrlela drevesa, grmičje je bilo kakor ostre, redke brke na obritem obrazu velikana. Hiše in bajte pa kakor nekakšne lupine, zablodivše na to jezero.

Hudourniki so šumeli in nosili s seboj vsemogoče predmete, ki so jih zagrabil med potoma, na tem ali onem skladišču. In plavalo — plesalo je vejevje, bruna, deske, celi hlodi, stene razrušenih hlevov ... kdo bi vse našel in pomnil. Ljudje pa so lovili te nekam drveče predmete, da vsaj tega ali onega obdržijo in ga odvzamejo valovom. Kajti kdo ve, kje bo zapuščen brez koristi trohnel in propadal.

Tako je tudi iz svoje bajte gledal ta ples povodnji in zmešnjavo plavajočih desk, drv in hlodov vojni invalid iz Barja. Leseno nogo je imel, ker je pravo vzela granata na bojišču. Siromak je bil, z betvico zemlje in ženo, šest otrok, štirje fantki in dve deklici so ga gledali vedno s proščimi očmi in lačnimi ustmi. Šestdeset procentov delanezmožen, so zapisali, ko so ga pregledali in mu določili, da bo dobival za nogo, od granate odtrgano, mesečno 150 Din. Mnogo več pa noga pri človeku z Barja in z rjuho zemlje itak ni vredna.

Pa je rekel vojni invalid z Barja, ko je gledal ta vrtoglavi, razposajeni ples nekam drvečih hlodov, drv in desk:

»Kam potujete, hlodi in deske in drva? Kje je vaš potni list?«

In zdelo se mu je, da so mu razposajeno odgovarjali:

»Svoboda nam je zasijala, osvoboditelj nas je vzel s seboj. Kam gre on, hudournik peneči, drveči, tja gremo mi.«

»A vaš gospodar? Kaj poreče on?«
»Kdo ve, kdo je bil naš gospodar? Zdaj smo svobodni.«

Zmajal je z glavo vojni invalid z Barja:

»Brez potnega lista se ne more nikamor in se prav za prav ne sme nikamor. Če vas zaloti oblast, vas ne pusti naprej.«

»Izmotali se bomo,« se je zdelo človeku z Barja, vojnemu invalidu, »kajti deroči so valovi, ki nas neso.«

»Zakaj bi se kateri izmed vas ne ustavil tu pri meni,« je rekel vojni invalid z Barja. »Kajti v mojem siromaštvu bi mi bil dobrodošel in bi mi ustregel, če bi bil moj gost.«

Pa je bilo človeku z Barja, kakor da so se deske, drva in hlodi, mimo drveči, smejali in se norčevali, češ, sami ne gremo, če pa nas ujameš, pa se ustavimo pri tebi.

In človek z Barja, vojni invalid s 60% in 6 otroki je vzel kopje in se dotaknil z njim nekega hloda, ki je kakor v posmeh plaval čisto mimo njega.

»Kaj boš plaval v Savo,« je rekel in ga potegnil k sebi. »Nesreča se ti lahko zgodi, brez koristi pogineš. Pri meni boš pa kakor blagoslov. In ker nimaš potnega lista, si te prisvojim.«

In hlood je ostal pri človeku iz Barja, vojnemu invalidu in njegov blagoslov so začutili otročki na shujšanih ličkah, vse bledih in na ustnicah se je zazibal droben otroški smehljaj.

Hudourniki so se utrudili, kajti nebo je sleklo svojo premočeno obleko in se ogrnilo v tanki plašč, skozi katerega je pogledala toplota. Vode so odtekale. Barje je zopet postala zelena, življenja polna prostranstvo.

Razni predmeti, ki so se nekoliko predolgo upirali vabečemu plesu razdivjanih hudournikov in so se šele zadnji hip spustili v ples, so radi utrujenosti valov obležali na Barju. Ljudje so jih pobirali, in če ni imel pobrani potnega lista, so si ga obdržali. In malo je bilo predmetov s potnim listom in zato so bili dobrodošli. Lastniki so sicer dali razglasiti, da naj vsakdo, ki je kaj na Barju pobral,

vrne lastniku, ker so tiste reči odnešene od hudournika z njihovih skladišč. Ali kdo naj dokaže, da je tista in ona reč, na Barju zaostavša, res tega in onega lastnika? Potnega lista ni bilo. In tako so bili redki, ki so vračali. In tudi vojni invalid z Barja ni hloda, ki ga je ujel, vrnil.

»Nimaš potnega lista,« je rekel, ko ga je ogledal, »in ne bom ga vračal.«

Nekega dne zjutraj pa je potrkal na vrata vojnega invalida z Barja pismonoša. Ko je vstopil, je izročil modro kuverto in rekel, naj podpiše poštnino dva in pol dinarja.

»Dva in pol dinarja,« se je začudil vojni invalid z Barja. »To je premoženje, da živim jaz, žena in šest otrok celi mesec. In zakaj naj bi jih dal?«

»Za tole pismo.«

»Kaj bom s tem pismom?«

»Sodišče vas vabi. Tja morate.«

»Na sodišče? Ničesar nisem tam zgubil.«

»Nekdo vas toži. Morate iti.«

»Toži? Mene? Nikomur nisem nič naredil slabega.«

Pismonoša je zmigal z rameni, pobral denar, ki ga je vojni invalid z Barja s težkim srcem in drhtečimi rokami odštel in rekel:

»Tam boste že zvedeli, kaj vam hoče kdo.«

In je šel.

Na sodišču je stal vojni invalid z Barja, oče šestero lačnih otrok. Stal je pred sodnikom, ki je govoril:

»Vi, vojni invalid z Barja, vi ste vzeli hlood in si ga obdržali. Hlood ni bil vaš, ampak nekega drugega človeka, tistega, ki ima skladišče takih hlodov.«

»Hlood sem vzel?« se je začudil vojni invalid z Barja. »Nisem ga vzel.«

»Tu, v tožbi stojite,« je rekel sodnik, »da ste ga vzeli. Takšen in takšen hlood.«

»V tožbi stojite!« je ponovil vojni invalid z Barja. »Neresnično je tisto v tožbi.«

»Ali hlood ste vendar vzeli?«

»Nisem ga vzel. Pač je priplaval neki hlood, kakor jih je plavalo mnogo v tistih razpenjenih valovih, in ker je plaval ravno mimo moje bajte, sem ga potegnil iz vode. Zgubil bi se gotovo, potopil bi se kdo ve kje in bi

gnil brez koristi. Jaz pa sem ga potreboval in sem ga potegnil iz valov.

»Tega bi ne smeli,« je rekel sodnik. »Ali bi ga naj pustil, da bi odplaval? Da bi se izgubil v Savo? Brez vsake koristi? Tako, kakor jih je odplavalo mnogo?«

»Bolje bi bilo,« je rekel sodnik. »Kajti tedaj bi ne bili toženi, da ste hlood vzeli in ga niste vrnili.«

»Tistemu človeku, gospod sodnik, hloda nisem vzel. Le iz vode, ker je bil brez potnega lista, sem ga potegnil. To je pomota. Tistemu človeku je vzela hlode in drva povodenj, jaz se pa ne pišem Povedenj. Jaz sem Anton Čepin. Povodenj je pobrala hlode in gotovo je v tisti tožbi pomota.«

Rekel je in se napotil k vratom.

»Počakajte,« je rekel sodnik. »Še ni gotovo.«

»Kaj bi pa še radi? Saj sami vidite, da je pomota.«

Sodnik pa je vstal in izrekel:

»Obsodite se na 24 ur zapora po paragrafu takem in takem radi koristoljubja. Vzeli ste hlood, ki ni bil vaš.«

Čudil se je vojni invalid z Barja. Pobožal je otroke po laseh in zamrmral:

»Čudovita so pota človekova! Človek z Barja jih ne more razumeti.«

Strmel je v papir, ki mu ga je prinesel pismonoša. Tam je stalo zapisano, da mu je ustavljena invalidnina, tistih 150 Din mesečno za izgubljen nogo, ki jih je dozdaj prejel. Kajti zgoditi se je moralo kakor zapoveduje paragraf 42., točka 8 invalidskega zakona. Tistim vojnim žrtvam namreč, ki so kaznovani radi koristoljubja, pa četudi samo 24 ur, se odvzame invalidnina.

Pogledal je na leseno nogo, pobožal otroške glave, ki so strmele vanj, jih stisnil k sebi in zašepetal:

»Siromački!«

»Očka,« se je stisnil k vojnemu invalidu z Barja najmlajši sinček in njegove globoke vdrtne oči so prosile kruha.

Očka se je nasmehnil z ustmi, obraz pa je bil leden:

»Kje ga vzamem,« je vzdihnil. »Še tistih 150 Din, ki je bil tvoj in tvojih bratcev in sester kruhek, so vzeli.«

»Očka, kako so mogli vzeti. Poglej, noge še nimaš, da bi lahko vzeli.«

Naše gibanje

Novo mesto. Krajevni odbor udruženja vojnih invalidov v Novem mestu se v svojem imenu in v imenu otrok vojnih žrtev, ki so prišli s posredovanjem krajevnega odbora do zaposlitve, najtopleje zahvaljuje vsem lokalnim faktorjem, kateri vpoštevajo določila § 35. inv. zak. v zvezi s § 4 uredbe z dne 25. marca 1936., to je določila za zaposlovanje vojnih žrtev in njihov otrok. Izražamo vročo željo, da bi se ta določila vpoštevajo v celi naši prostori domovini. Poimensko se moramo zahvaliti mestni občini v Novem mestu na čelu g. predsedniku dr. Polenški Marijani za nastavitve sina vojne vdove Knafelj Alojzije za mestnega občinskega gozdarja in za nakazano podporo udruženju v znesku 500 Din. Nadalje izrekamo javno zahvalo g. Webletu Dimitriju kot predsedniku kmetijske zadruge v Novem mestu in odvetniku ter banovinskemu svetniku, za nastavitve sina vojne vdove s 6 nepreskrbljenimi otroci Zupan Marije, ki živi kot uboga perica brez vsakega premoženja v veliki revščini, za trgovskega pomočnika v Kmetijski zadruzi, nadalje tovarni perila Joška Povha za nastavitve sina in hčere iste vojne vdove v svoji tovarni, ter uglednima trgovcema Edmundu Kastelicu za nastavitve sina vojnega dobrovoljca Plovar Jožeta za trgovskega učenca in Kočetu Josipu iz istega razloga za sprejem sina vojne žrtve Šobarja Ivana za trgovskega učenca. Od komande mesta in nje priljubljenega komandanta pa nam je bila pod jako ugodnimi pogoji ponudena v zakup kantina v vojašnici na »Križatiji«, ki je pa žal radi pomanjkanja denarnih sredstev za postavitve barake, ker v vojašnici ni prostora in radi stroškov nismo mogli sprejeti.

Člani in članice naše organizacije! Od nas vojnih žrtev je največ odvisno, da dosežemo v doglednem času nov socialno pravičen invalidski zakon. Čim več nas bo organiziranih, tem prej in boljši zakon bomo dobili. Oblastni odbor nas je s svojo okrožnico z dne 7. aprila 1937, števil. 1027-37 pozval, da napremo vse svoje moči, da izrabimo vsako minuto za pridobitev v našo organizacijo zlasti onih vojnih žrtev, ki so v svojih pravicah posebno prikrajšane. Mi smo v tem pogledu storili več kot svojo dolžnost. Z močno utemeljeno okrožnico smo potom občin našega območja, ki je bila sigurno že ponovno razglašena, poimensko pozvali vse po starih popisnicah poznane vojne žrtve, da se zglase radi vpisa pri Krajevnom odboru. Kdor ima že novo člansko knjižico, je že vpisan in prijavljen. Takim ni treba priti. Pač pa naj vsi taki v svoji vasi in občini opozore vse še neorganizirane na takojšen vpis v našo organizacijo.

ZAHVALA.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Novem mestu se g. dr. Josipu Režeku, narodnemu poslancu, najtopleje zahvaljuje za velikodušno podporo in naklonjenost do nesrečnih vojnih žrtev. — Predsednik: Lukman M., tajnik: Jurak.

Novomesto. »Beseda o zaščiti vojnih žrtev«. Tajnik ima pri razpečevanju izredno srečno roko, naleti povsod na veliko razumevanje našega perečega, kričečega vprašanja in splošnega, sočutja vrednega invalidskega vprašanja. — Tako šole, sresko načelstvo, sodnija in razni drugi uradi, kakor tudi trgovci in obrtniki, odvetniki, zdravniki in notar, z eno besedo, vse sočustvuje z nami. Čitajo z velikim zanimanjem knjigo, se zgražajo nad krivicami, ki se gode nesrečnim vojnim žrtvam in se čudijo, da je knjiga pri močni, vendar pa objektivni kritiki, zagledala beli dan. Nekateri gospodje zadržujejo tajnika precej časa, da jim podrobno referira o nešteti krivicah popolnoma zgrešene in naravnost krivične invalidske zakonodaje. Tajnik jim rad referira o tem, ker vé, da bo s tem koristil naši skupni stvari in stremljenjem. Eni pravijo: knjiga posrečena, morala bi priti v vsako hišo, da javnost izvé kako nesrečne vojne žrtve trpé in da se krivice popravijo, drugi zopet govore: »Knjiga s svojimi kričečimi slikami in do srca segajočim žalostnim opisom neznanega stanja vojnih žrtev, je najboljša reklama za mir.« Tretji z vsemi gibi pritrjujejo zelo ostri kritiki, ki pride mestoma do vrhunca, da je moč-

neje že težko povedati v pisani besedi. Gospod poslanec dr. Josip Režek je tajniku obširno pojasnil, kako stoji z novim invalidskim zakonom, povdarjal je, da so vsi poslanci in senat, kakor tudi vsa sočutna javnost na naši strani, da bo nov zakon takoj sprejet od parlamenta in od senata, kakor hitro ga bo vlada predložila, samo s finančnim ministrom bo treba skleniti tesno in večno prijateljstvo, da bo našel za naše zahteve popolno razumevanje in potreben kredit.

Novomesto. Člani in članice! Od Oblastnega odbora v Ljubljani smo prejeli za vse organizirano članstvo članske knjižice, ki so pa brez slik neveljavne. Če hočemo res to doseči, za čimer štemimo nesrečne in skoro do cela pozabljene vojne žrtve, moramo biti pač vsi do zadnjega disciplinirani in izpolniti to, kar se po pravilih Udruženja od nas zahteva. Polovičarstvo ne prinese nikoli zaželjenega uspeha. Zlasti naj veljajo te vrstice za boljše situirane člane, ker ne more držati izgovor, da radi siromaštva ne zmorejo slike za svoje nove članske knjižice. Zato poziva slednjič Krajevni odbor sledeče člane in članice, da prinesejo slike za nove članske knjižice takoj po tej objavi, izvzemši onih, ki so jih prinesli od 20. maja do te objave, kakor slede: Ivan Ambrožič, Arhnaver Janez, Borjan Alojz, Božič Martin, Brudar Jože, Bužga Ivan, Franko Ignac, Gazvoda Josip, Golob Franc, Gorenc Anton, Hren Franc, Juršič Jože, Kocjan Ivan, Koncevica Anton, Kramar Albin, Mirtek Alojz, Mišjak Ivan, Murgelj Alojz, Noze Janez, Novak Jože, Osterman Anton, Pavlič Franc, Petschauer Ivan, Plavec Janez, Povše Franc, Simonič Ivan, Štepec Jože, Sinkovec Josip, Škrjanc Janko, Tutin Jože ter Žagar Leopold. Članice: Avgustin Terezija, Ban Frančiška, Banič Marija, Golobič Neža, Gorenc Uršula, Jenič Terezija, Kastelic Marija, Kavšek Marija, Martinčič Alojzija, Mohor Karolina, Murn Marija, Seničar Alojz (sirota), Šašek Frančiška, Vide Uršula, Zgonc Marija in Znidaršič Frančiška. Priznati moramo, da so članice bolj disciplinirane nego člani. Napravite tudi v tem oziru vsi navedeni svojo dolžnost, ki nam jo pravila Udruženja nalagajo, da ne bodo ležale knjižice brez slik pri tajniku, ki spadajo že davno s slikami v Vaše roke. Ob tej priliki Vas tudi potom lista opozarjamo, da ne zamudite prilike naročiti si takoj proti odškodnini 4 Din knjigo: »Beseda o zaščiti vojnih žrtev«, ki v kričečih slikah in primerih opisuje naše neznošno gorje, z zahtevo po ukinitvi krivičnega zakona iz leta 1929 in uveljavljenju novega pravičnega invalidskega zakona za vse vojne žrtve, ki dokažejo, da so res vojne žrtve. Segajte pridno po nji, ker opisuje s kričečih primerov tudi iz območja našega krajevnega odbora. Priporočajte jo tudi prijateljem in znancem vojnih žrtev na deželi, da jo naroče, da zve vsa javnost, koliko trpimo, kakšne krivice se nam gode, ki bo izrekla svojo končno sodbo in obsodbo tistih, ki so nas pozabili iz slepega samoljublja. Zares vabljava knjiga se dobi pri predsedniku in tajniku Krajevnega odbora.

Maribor. I. Beseda o zaščiti vojnih žrtev: Krajevni odbor mariborski sporoča vsem svojim članom, zlasti vsem onim, ki so se že zanimali za knjigo »Beseda o zaščiti vojnih žrtev«, da smo iste že prejeli od našega Oblastnega odbora in da so iste sedaj članom na razpolago v naši invalidski pisarni po 4 Din komad. Ker je ta knjiga po vsebini raznih razočaranj in dejstev iz posledic invalidskega zakona iz leta 1929, zares pomembna, priporočamo nabavo te knjige ne samo vojnim invalidom in vdovam, temveč širši javnosti, kar bo tudi mariborski K. O. preskrbel z razprodajo med boljše kroge, da se prepričajo o žalostnem življenju vojnih žrtev.

2. Dvig železniških legitimacij: Krajevni odbor mariborski sporoča vsem članom, ki so svoječasno prosili za izstavo novih železniških legitimacij, da so iste sedaj prispele in katere dotični lahko dvignejo v naši invalidski pisarni proti plačilu še 10 Din, ker zdaj stane legitimacija 20 Din. Tudi stare železniške legitimacije s prolongacijo za leto 1937, so članom na razpolago proti plačilu železniške takse markice 2 Din.

3. Dvignite nove članske knjižice: Mnogi člani in članice še niso dvignili svojih novih članskih knjižic in slike radi izstave novih, pa isto tako naprošamo in pozivamo, da čimprej ugodijo našemu pozivu in da nam tudi predložijo svoja rešenja od invalidskih sodišč v svrhu statističnega popisa. S tem pozivom vabimo obenem vse invalide in vdove, ne glede nato, ali je član ali ni član, da se v svojem lastnem interesu čimprej prijavijo s svojimi invalidskimi dokumenti v invalidski pisarni, Rotovšk trg 1, med uradnimi urami vsaki ponedeljek, sredo in soboto od 9. do 11. ure. To pa

iz razloga, ker se z novim invalidskim zakonom morajo vse krivice, ki so bile storjene z zakonom iz leta 1929, popraviti, zato rabimo točno statistično evidenco vseh vojnih žrtev, ki so, ali bodo zopet dosegli svojo invalidsko zaščito, v kolikor bodo posamezni zamogli dokazati pravo do invalidnine.

Jasno in logično pa je, da bo združenje ali organizacija ves svoj vpliv zastavila, da se krivice vojnim žrtvam popravijo. Zato rabimo močno organizacijo, to je složen in skupen nastop, kar radi tega vsem onim vojnim žrtvam, ki še niso v našem pokretu in gibanju, da se čimprej prijavijo in organizirajo.

Kranj. Krajevna organizacija, udruženje vojnih invalidov v Kranju, vabi vse člane in članice, na sestanek, ki se vrši dne 13. junija t. l. točno ob 10. uri v veliki dvorani hotela Stara Pošta. Vhod je iz dvorišča v dvorano. Na tem članskem sestanku, ki ima velik pomen, se bomo med seboj marsikaj važnega pogovorili, posebno o prireditvi letne društvene veselice. Tov. tajnik Kosmač bo v tej dvorani že ob 9. uri vsakemu članu ali članici na razpolago. Ker je za oddati mnogo listin in članskih knjižic, jih bo razdelil na tem članskem sestanku. Nekateri člani in članice še za članske knjižice niso poslali slik. Naproša se jih, da to nemudoma izvrše, ker to zahteva Oblastni odbor v Ljubljani. Med vami po deželi je še mnogo naših članov, ki so bili nekaj pri nas organizirani, danes pa niso. Obvestite še te, ker jim hočemo le dobro! Čim več nas je organiziranih tem več in tem preje bomo dosegli naše pravice. Vsak član ali članica naj poravnata na tem sestanku pri blagajniku tov. Rantu članarino.

Celje. Ker gre tovariš Kovač kot delegat na kongres invalidov v Beograd, bo pisarna od 19. do 23. junija t. l. zaprta.

V nujnih slučajih naj se tovariši obrnejo a predsednika tov. Orla v Javnem skladišču pri železnici, drugo pa počaka do vrnitve tov. Kovača.

Zamudniki, ki še za leto 1936 niso članarine in naročnine plačali, se zadnjič pozovejo, da svoje obveznosti izpolnijo, ker drugače se bodo morali kot člani črtati. Če je to v njihovem interesu, naj si vsaki dobro premisli.

Črnomelj. Zahvala. Udruženje vojnih invalidov, Krajevni odbor v Črnomlju si šteje v prijetno dolžnost, da se na tem mestu najtopleje zahvali g. dr. Koče Juretu, narodnemu poslancu, za njegov trud in naklonjenost, katero nam je izkazal s tem, da je izposloval pri Narodnem invalidskem fondu v Beogradu enkratno podporo 28tim našim članom, katero je prejel posameznik od Din 200 do 300, v skupnem znesku Din 7200. — Obenem pa se g. dr. Kočetu najtopleje priporočamo še za nadaljno naklonjenost in upoštevanje težkega položaja vojnih žrtev v Belokrajini.

Črnomelj, 11. maja 1937.

Tajnik: Weiss. Za predsednika: Tajner F.

Sevnica. Število članov tuk. K. O. UVI raste z dneva v dan in je zato tudi vedno več dela. Vsled tega je K. O. ustanovil pet poverjeništev, in sicer: Za občini Rajhenburg in Senovo je poverjenik tov. Fabjančič Avgust, trgovec na Senovem. Za občine Kozje, Podstreda, Pilštanj, Sedlarjevo, Podčetrtek in Št. Peter pod Sv. Gorami je poverjenik tov. Valenčak Karl, obč. uslužbenec v Kozjem. Za občino Zabukovje je poverjenik tov. Pajk Jože, posestnik na Mrzli planini. Za obč. Boštanj tov. Teraš Franc, posestnik v Dol. Boštanju (Dolenja vas) in za obč. Loka pri Zid. mostu tov. Golčnik Vinko, trgovec v Loki. — Člani iz teh občin se v vseh zadevah obrčajte na svoja poverjeništa in le v zadevah, ki jih pri poverjeništvih ne morete rešiti, pridite k tajništvu.

Tajnik K. O. posluje vsak dan od 7. do 12. ure, popoldne pa v nobem primeru ne!

Dospelje so od ministrstva soc. politike podaljšane železniške legitimacije. Tov. Skočir, Zvar, Strgar, Šašek, Pajk, Krajnc in Pertnač ijh dobe pri svojih poverjenikih, vsi ostali pa pa pri tajništvu. — Novih legitimacij še ni!

Poverjenik za obč. Boštanj tov. Teraš posluje samo ob nedeljah in praznikih, ker je drugače službeno zadržan. — Tudi na Planini se bo ustanovilo poverjeništvu.

Papirnica Vevče. Tej bogati industrijski družbi so določbe paragrafa invalidskega zakona tudi deveta brigada, akoravno je to industrijsko podjetje v Jugoslaviji. Vojna vdova Podobnik Marija je sicer uslužbena v papirnici (nekoč Josefstahl) pred vojno je bil tudi več let zaposlen njen mož Franc Podobnik. Hčerka Fani tega padlega bojvnika na bojišču in vdova Marije Podobnik, ki bi seveda imela lepšo bodočnost, če bi ji vojna ne vzela očeta, je zaprosila, da jo sprejmejo v delo v papirnici. — Ali o tem ni govora. H gospodom, ki odločajo v tej papirnici, ni mogoče priti, niti zastopnik Krajevnega odbora Udruženja v Ljubljani, ki je to večkrat osebno po-

skušal in se tudi telefonično informiral radi sprejema. Bivša in sedanja družba Josefstahl, vseeno četudi zdaj z jugoslovenskim imenom, je sicer veliko inozemsko industrijsko podjetje ali moralo bo vkljub temu, in baš zato, ker se redi iz žuljev jugoslovenskih državljanov, upoštevati jugoslovenske zakone, v tem slučaju invalidskega iz leta 1929, § 26 in pravičnik o zaposlovanju vojnih žrtev. In § 26, 2. odstavek točno pravi:

»Invalide (torej sirota je tudi vojna žrtev), morajo zaposliti večja podjetja (s preko 50 delavci) itd.

Državne, samoupravne oblasti in občine pa imajo nadzirati, da se zakon izvršuje, govori dalje ta paragraf invalidskega zakona.

Ljubljana. Smrt je rešila trpljenja našega člana, vojnega invalida Martina Žagarja. Zakon iz leta 1929 ga je reducirjal, ker je bil priznan, kljub strelju v glavo, samo s 25%. Ta strel v glavo, ki je po zdravniški komisiji bil le samo za 25% škodljiv delazmožnosti invalidovi, je pa imel svoje posledice. Omračil se mu je um in po dvehletnem bivanju v bolnici za duševne bolezni v Novem Celju, ga je smrt rešila vseh nezdod. — Slava mu, vdovi pa naše sožalje.

»Nima časa.«

In Krajevni odbor v Višnji gori (pa tudi drugi krajevni odbori), se je obrnil na občine s prošnjo, da naj bodo tako prijazni in pošljejo Krajevnomu odboru seznam vojnih invalidov, vdov in sirot, ki so na področju občine, vseeno, ali prejema invalidnino ali ne je prejema, ali so zaščiteni po zakonu, ali so, posebno pa tiste, ki so bili po invalidskem zakonu iz leta 1929, reducirani. Občine so se po veliki večini odzvale in tako pomagale narediti statistiko in tako pomagale, da glasneje zahtevamo novi invalidski zakon. Ker gotovo je to tudi dobro občinam, če je njihovim občanom, vojnim žrtvam boljše. Ali občina Št. Vid pri Stični je z 30. IV. 1937 odgovorila:

»K zaposilu poročamo, da nimamo časa zbirati naprošenih podatkov, ne teh na razpolago, da bi Vam to poslali. Obrnite se na kakega vojnega invalida, ki tu biva in jih Vam bo dabil.«

Podpis nečliljiv.

Torej občina, ali odbor občine nima časa. Niti toliko časa, da bi pred cerkvijo razglasila, naj pridejo vojne žrtve tja in tja.

Paragraf 61. invalidskega zakona bo moral občino poučiti malo drugače. Ta paragraf pravi:

Vsaka občina mora (podčrtali mi, op. ured) voditi sezname in evidenco vseh osebnih invalidov, prav tako pa tudi rodbin in roditeljev, ki žive v njenem okolju.

Če se to ne vrši, nastopi kazen po odredbah § 26. tega (invalidskega) zakona.

Ta paragraf pa pravi, da se predsedniki občin (župani) kaznujejo do 5000 Din.

Slov. Bistrica. Dne 14. februarja t. l. je v gostilni Avgustina predsednik tov. Repnik otvoril občni zbor, pozdravil tov. Dornika kot delegata in vse članstvo. Poročal je, da je vpisanih 69, prisotnih pa 65 članov in članic. Po prečitaniu zapisnika lanskega obč. zbora je tov. Repnik podal tajniško poročilo o dopisih, da je med letom umrla članica Gumzej in koliko je bilo razdeljenih podpor. Tudi je podal tajniško poročilo, na kar je bil podeljen absolutorij s pohvalo. Delegat tov. Dornik je pohvalil delo in napredek, nato pa razlagal dosedanje in še predvideno zboljanje inv. zakona. Dalje je razlagal predvideno zaščito dolžnikov, vprašanje odkupnin itd. Sprejeta je bila resolucija: 1. da naj se invalidom-bolnikom priznajo pravice kot po inv. zakonu iz leta 1925; 2. da naj se ukine § 42 inv. zakona radi kazni in nemoralnosti; 3. ukine davčni cenzus, ker je bil vsak primoran žrtvovati se; 4. zaščiti vojne žrtve, da bodo imele res prvenstvene pravice; 5. prepusti vozne ugodnosti tudi vdovam; 6. zopet določi, da bodo fin. direktije podaljševale železn. legitimacije. — Izvoljeni so v odbor: tov. Repnik, Terčič, Justinek, Ačko in Roza Krošl; nam.: Mesarič, Kruder, Gorjanc; nadzorni odbor: Pirš, Ficinger, Rakuša; nam.: Mihelak in Vorše.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Matej Jevak, Miklošičeva cesta št. 13 Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, (predstavnik Albert Kolman).